

בראשית לך לך מי לוקח את מי

פרשת השבוע מתחילה בציווי המפורסם של הקב"ה לאברהם (אז עדיין אברהם):
 וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לְךָ לְךָ מֵאֲרָצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרְאַנְךָ:
 הליכתו זו של אברהם, מסמלת בעיני רבים את התנתקותו המוחלטת מן התרבות בה גדל. אברהם
 מנתץ את האלילים של אביו, ופונה לדרך חדשה שאין בינה לבין עברו ולא כלום.
 אך כל המבנה שהוצג לעיל, מבוסס על הנחה, שיש לבחון את אמיתותה.
 היכן קיבל אברהם את הציווי הזה, ומהיכן יצא במסעו אל הארץ?
 מקובל לחשוב שפרשת בראשית עוסקת באדם וחווה, פרשת נח בנח ומשפחתו, וראשית סיפורו של
 אברהם מופיעה בפרשת לך לך. על פי המהלך הזה, אברהם היה בארצו ומולדתו – אור כשדים,
 כאשר קיבל את הציווי ללכת אל הארץ. לפי סיפור זה, אברהם מתנתק לחלוטין מכל המערכות
 שבהן גדל, ויוצא לדרך חדשה, כנאמר לעיל.

אך המחשבה המקובלת הזו, מתעלמת מסופה של הפרשה הקודמת, פרשת נח.
 בסופה של פרשת נח אנו פוגשים לראשונה את אברהם ושרה (אז עדיין שרי). התורה מספרת לנו כי
 תרח הוליד שלשה בנים, הראשון שבהם אברהם שנשא את שרה לאשה. ואז, מתחיל המסע מאור
 כשדים אל ארץ כנען. אלא שאת המסע הזה לא מוביל אברהם, אלא דווקא אביו תרח:
 וַיִּקַּח תֶּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן הָרֶן בֶּן בְּנוֹ וְאֶת שְׂרִי פֶלְתוֹ אִשְׁתֹּ אַבְרָם בְּנוֹ וַיֵּצְאוּ
 אֹתָם מֵאֹר כַּשְׂדִּים לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ עַד חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: וַיְהִי יְמֵי תֶרַח חָמֵשׁ שָׁנִים
 וּמְאַתִּים שָׁנָה וַיָּמָת תֶּרַח בְּחָרָן:

רק אז מופיע דבר ה' אל אברהם בתחילת פרשתנו, ובו הציווי ללכת מארצו, מולדתו ובית אביו,
 וללכת אל הארץ.

אם כן הליכתו של אברהם ומשפחתו לארץ כנען כוללת שני שלבים – מאור כשדים עד חרן, ביחד
 עם תרח אביו, ובהנהגתו, ומחרן לארץ כנען בהנהגתו של אברהם, ללא תרח שנשאר בחרן ונפטרה.¹
 אם כן, התמונה שונה לחלוטין. שני השלבים של המסע, מסמלים חיבור והתנתקות. אברהם הולך
 עם אביו עד חצי הדרך, ורק אז מתנתק ממנו וממשיך לבדו.

אין כאן רק תיאור פיזי של המסע, אלא הדרכה ערכית. על אף שעולם הערכים של תרח היה שונה
 בתכלית, ואף מנוגד לעולמו של אברהם, מוצא אברהם גם דברים לקחת ממנו ולהפנים אותם.
 אמנם, הוא אינו מקבל את תורת אביו כמקשה אחת, וסולל דרך אחרת, אך לא תוך פסילה גורפת
 של כל מה שהוא מייצג, אלא תוך בירור בין טוב לרע.

אם כך בשני קצוות כה מנוגדים כאברהם ואביו, על אחת כמה וכמה במפגש בין עולמות תוכן
 שונים הנמצאים במחלוקת קיצונית פחות. חנן פורת סיפר שכתלמיד ישיבת "מרכז הרב"
 בראשותו של הרב צבי יהודה קוק, היה פעם במפגש עם צעירים מקיבוצים חילוניים. כאשר חזר
 וסיפר לרב צבי יהודה על המפגש, אמר לו שבסיומו קמה בחורה צעירה ואמרה – באתם לומר לנו
 מה אנחנו יכולים ללמוד מכם, האם יש משהו שאתם יכולים ללמוד מאיתנו? אמרתי לה שלא,
 מכיוון שאנחנו באים בשם אמת מוחלטת. הרב צבי יהודה כעס על האמירה הזו, ותמה, האם
 באמת אין מה ללמוד מאנשי התנועה הקיבוצית שמסרו את נפשם על ישוב הארץ ועל טובתו של
 עם ישראל? גם אם אין אתה חלוק לחלוטין על ערכי היסוד, יש עדיין מה ללמוד ולהפנים.
 על אחת כמה וכמה, כאשר מדובר על אדם כלפי הוריו. כל אחד אחראי ליצור סינתזה בין דרכו
 המיוחדת, ובין החלקים הטובים והחשובים של הדור הקודם לו.

שבת שלום
 יעקב (יוקי) מאיר

¹ לפי הכרונולוגיה, נפטר תרח רק לאחר שאברהם יצא בדרך לכנען. מדוע פטירתו של תרח מופיעה לפני הליכתו של
 אברהם? עיינו במפרשים, למשל ברש"י.